

ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΤΩΝ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΠΑΙΔΩΝ

πρόσθεση όχι αφαίρεση
πολλαπλασιασμός όχι διαίρεση

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2018

Ενισχυτικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Σχολεία που συμμετείχαν στα θερινά μαθήματα

Στα θερινά μαθήματα, που πραγματοποιήθηκαν από τις αρχές Ιουλίου έως τις οκτώ Αυγούστου, συμμετείχαν έξι συνολικά σχολεία, τρία στον νομό Ροδόπης, τα Μειονοτικά Δημοτικά Σχολεία Αρριανών, Σαπών και Ιάσμου, και τρία στον νομό Ξάνθης, τα Μειονοτικά Δημοτικά Σχολεία 1^ο Κιμμερίων, Κενταύρου και Κύρνου και συνολικά ενεγράφησαν 198 παιδιά. Τα μαθήματα ανέλαβαν 12 εκπαιδευτικοί, 6 από τη μειονότητα και 6 από την πλειονότητα ενώ, 7 ακόμα εκπαιδευτικοί συνεργάστηκαν ως συντονιστές.

Περιεχόμενο και παιδαγωγική προσέγγιση των μαθημάτων

Και στα θερινά μαθήματα βασική επιδίωξη ήταν η ενεργοποίηση της σκέψης των παιδιών και η παροχή κινήτρων για την ενασχόλησή τους με την ελληνική γλώσσα. Στις μικρότερες και τις μεσαίες τάξεις συνέχισαν να επεξεργάζονται εξωσχολικά βιβλία εμπλουτίζοντας τις αναγνωστικές τους εμπειρίες, αλλά και τα εκφραστικά τους μέσα καθώς και τους τρόπους αποτύπωσης σκέψεων και ιδεών: στο τμήμα των μικρότερων παιδιών στο 1^ο Μειονοτικό Δ.Σ. Κιμμερίων οργάνωσαν παράσταση κουκλοθεάτρου, ενώ στο αντίστοιχο τμήμα του Κενταύρου έφτιαξαν βιβλίο, αλλά και δραματοποίησαν την ιστορία του βιβλίου τους παρουσιάζοντάς την στα παιδιά της Α' τάξης. Στο τμήμα

A+B τάξης του Κενταύρου σε συνέχεια της επεξεργασίας του βιβλίου έφτιαξαν επιτραπέζιο παιχνίδι, στα αντίστοιχα τμήματα Σαπών και Αρριανών ασχολήθηκαν περισσότερο με την προφορική αναδιήγηση του παραμυθιού που τους απασχόλησε, ενώ στον Κύρνο, που είχαν επιλεγεί ένα βιβλίο χωρίς λόγια, τα παιδιά έγραψαν το αντίστοιχο δικό τους με λόγια.

Στις μεσαίες τάξεις επικεντρώθηκαν περισσότερο σε σχέδια εργασίας που αφορούσαν κυρίως παιχνίδια ή ταξίδια, στο πλαίσιο των οποίων αξιοποίησαν και το διαδίκτυο. Π.χ. στη Γ' τάξη του Μειονοτικού Δ.Σ. Κενταύρου Ξάνθης ασχολήθηκαν με τα παιχνίδια. Μίλησαν και έγραψαν για τα αγαπημένα τους παιχνίδια, διαμόρφωσαν ερωτηματολόγιο προς τους γονείς και τους παππούδες τους σχετικά με τα παιχνίδια που έπαιζαν εκείνοι, αναζήτησαν στο διαδίκτυο παραδοσιακά παιχνίδια και παιχνίδια άλλων χωρών, εντόπισαν και συζήτησαν ομοιότητες και διαφορές με τα δικά τους παιχνίδια, κατασκεύασαν παιχνίδια, έπαιξαν με αυτά και έγραψαν τον τρόπο κατασκευής και τις οδηγίες παιχνιδιού, βιντεοσκοπήθηκαν παίζοντας παιχνίδια και μιλώντας γι' αυτά.

Με παιχνίδια ασχολήθηκαν και στον Κύρνο. Ξεκίνησαν με τα παιχνίδια που τους αρέσουν περισσότερο και συνέχισαν με παραδοσιακά παιχνίδια. Ενδεικτική είναι η παρακάτω καταγραφή εκπαιδευτικού:

Ξεκινήσαμε τη βδομάδα μας συνεχίζοντας με τα παραδοσιακά παιχνίδια. Αρχικά κάναμε μια συζήτηση για όσα είχαμε κάνει στο προηγούμενο μάθημα, ώστε να θυμηθούν τα παιχνίδια με τα οποία ασχολήθηκαν και να συνεχίσουν με τα επόμενα. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες με τον τρόπο που ήθελαν τα ίδια. Στη συνέχεια μίλησαμε για τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να συλλέξουμε πληροφορίες. Κάποια

παιδιά είπαν το διαδίκτυο και άλλα το βιβλίο. Στην ερώτηση για το ποιο μέσο πληροφόρησης είναι καλύτερο, όλοι απάντησαν το διαδίκτυο εκτός από τον Μπαράν που είπε το βιβλίο. Ο λόγος που είπε το βιβλίο είναι ότι μπορεί να σημειώνει πάνω σ' αυτό και του αρέσει να ξεφυλλίζει τις σελίδες. Έπειτα η μία ομάδα έκανε αναζήτηση στο διαδίκτυο και η άλλη στο βιβλίο. Να σημειώσω πως τα παιδιά δεν ήξεραν να κάνουν αναζήτηση πληροφοριών στο βιβλίο και έψαχναν μία-μία τις σελίδες. Συζητήσαμε για τα περιεχόμενα. Τα είδαν, τους εξήγησα τη χρήση τους και τους ήταν πιο εύκολο. Κάθε φορά που ολοκλήρωναν τη δραστηριότητά τους που ήταν μία σελίδα με ένα παιχνίδι και τους κανόνες βγαίναμε έξω και το παίζαμε». (Ε.Μ., 18/7/2018)

Στα Αρριανά, μετά από τα απαραίτητα παιχνίδια γνωριμίας, και τις διερευνητικές δραστηριότητες, που αποσκοπούν στην κατανόηση του επιπέδου γνώσης της ελληνικής γλώσσας, οι μαθητές ασχολήθηκαν με ένα ταξίδι σε μέρος της Ελλάδας. Ενδεικτική είναι η σχετική καταγραφή της εκπαιδευτικού:

«... Έπρεπε όμως να επιλέξουμε πού θα πάμε. Εμφάνισα τότε το ταμπλό από ένα επιτραπέζιο παιχνίδι που απεικονίζει την Ελλάδα και κάποιες πόλεις. Κάθε πόλη που απεικονιζόταν στο χάρτη είχε επίσης μια κάρτα με φωτογραφία και λίγα λόγια. Έδωσα τις κάρτες στα παιδιά και τους ζήτησα να βρουν τις πόλεις στο χάρτη και να τοποθετήσουν πάνω εκεί τις κάρτες. Αφού το έκαναν είπα το καθένα σε ποιες πόλεις έχει πάει. Για να αποφασίσουμε πού θα πάμε έπρεπε πρώτα να βρούμε που είμαστε για να ξεκινήσουμε. Έτσι βρήκαμε τα Αρριανά στο χάρτη τον πολιτικό που υπήρχε μέσα στην τάξη, πάνω στο ταμπλό του παιχνιδιού και στο google earth στον υπολογιστή. Με τη βοήθεια του street view βρήκαμε ακριβώς το σχολείο και περιηγηθήκαμε στο χωριό. Στη συνέχεια τα παιδιά θέλησαν να δώσουν τα ίδια ιδέες για το μέρος πιθανών διακοπών. Έτσι το καθένα πήγαινε, έπαφνε μια κάρτα που του άρεσε και ερχόταν στον υπολογιστή. Διάβαζε την πόλη που είχε διαλέξει και την έγραφε στο google map με εκκίνηση τα Αρριανά και έβλεπε πόσες ώρες θα κάνουμε να φτάσουμε και πόσα χιλιόμετρα είναι. Για να αποφασίσουμε όμως κάτι όλοι μαζί, ψηφίσαμε στον πίνακα. Οι κατηγορίες ήταν: βουνό ή θάλασσα, κοντά ή μακριά, με αυτοκίνητο ή με άλλο μέσο. Κάθε παιδί σηκωνόταν και έβαζε ένα τικ στη στήλη που ήθελε. Έτσι βγήκε το αποτέλεσμα θάλασσα, μακριά, με αυτοκίνητο. Πήγαμε λοιπόν όλοι στο χάρτη και βρήκαμε το Ηράκλειο. Είπα στα παιδιά ότι εκεί δεν μπορούμε μόνο με αυτοκίνητο αλλά δεν θέλανε να αλλάξουν την απόφασή τους. Στο επόμενο μάθημα (19/07) ψάξαμε και βρήκαμε τη διαδρομή που θα ακολουθούσαμε για να φτάσουμε στο Ηράκλειο. Σημειώσαμε ότι με αυτοκίνητο μπορούμε να πάμε μέχρι την Αθήνα και από εκεί θα πάρουμε πλοίο. Έπρεπε επομένως να ψάξουμε εισιτήριο για το πλοίο. Μετά από αναζήτηση στο ίντερνετ αποφασίσαμε να ταξιδέψουμε την άλλη Πέμπτη το απόγευμα με 41 ευρώ. Μοίρασα στα παιδιά εισιτήρια ακτοπλοϊκά στα οποία είχαν σβηστεί τα στοιχεία. Έτσι τα παιδιά έπρεπε να γράψουν πάνω στα εισιτήριά τους ημερομηνία, ώρα, μέρος αναχώρησης και άφιξης, ευρώ και φυσικά το όνομά τους. Αφού τα συμπλήρωσαν έπρεπε να ξεχωρίσουν από τα λεφτά που είχαν 41 ευρώ και να μου τα δώσουν για να ανεβούν

στο πλοίο. Αφού «πλήρωσαν» όλοι έπρεπε να ψάξουμε τι θα δούμε εκεί που θα πάμε. Βρήκαμε έτσι τα αξιοθέατα του Ηρακλείου, τα εκτυπώσαμε και τα κολλήσαμε σε ένα χαρτόνι». (Φ.Π., 19/7/2018)

Στις μεγαλύτερες τάξεις, στην προοπτική της προετοιμασίας για το Γυμνάσιο τα παιδιά συνέχισαν να ασχολούνται με τα μαθηματικά, ασχολήθηκαν όμως και με αρχαίους πολιτισμούς, καθώς η περίοδος αυτή εντάσσεται στην ύλη της Ιστορίας της Α΄ Γυμνασίου. Για την παραπάνω δουλειά αξιοποιήθηκε υλικό που είχε εκδοθεί από το Πρόγραμμα σε προηγούμενη φάση. Συστηματικά επίσης αξιοποιήθηκαν δραστηριότητες γραμματικής - συντακτικού, που επίσης έχουν εκδοθεί από το πρόγραμμα και βρίσκονται, όπως και όλα τα λοιπά εκπαιδευτικά υλικά, αναρτημένες στην ιστοσελίδα του Προγράμματος στο διαδίκτυο. Παραθέτω ενδεικτικές καταγραφές εκπαιδευτικών από διαφορετικά σχολεία, που είχαν αναλάβει τμήματα παιδιών των μεγαλύτερων ηλικιών στα θερινά μαθήματα:

Σε αυτό το μάθημα ήρθαν η Ατσέλια και η Σουεϊντά, μετά από καιρό. Έτσι, είπαμε εν συντομία κάποια πράγματα για τους πολιτισμούς των Μινωιτών και των Μυκηναίων, για να έχει και εκείνη μια εικόνα. Ασχοληθήκαμε με τον Κυκλαδικό πολιτισμό. Ξεκινήσαμε με την τοποθεσία. Τα κορίτσια δεν είχαν ακούσει ξανά για τις Κυκλάδες ούτε γνώριζαν που βρίσκονται. Βάλαμε τον χάρτη στη μέση του πίνακα και τα κορίτσια στάθηκαν σε κάθε μια από τις άκρες. Τους έδωσα έναν συγκεκριμένο χρόνο για να βρουν κάποια από τα νησιά των Κυκλάδων. Έπειτα, είδαμε τις απαντήσεις τους και συζητήσαμε ποια άρθρα μπαίνουν μπροστά τους. Με αφορμή τα νησιά, κάναμε ασκήσεις για τα θηλυκά ουσιαστικά σε -ος. Στην συνέχεια, απλώσαμε στο θρανίο φωτογραφίες ειδωλίων και τα κορίτσια τις ταξινόμησαν με βάση το σχήμα, το φύλο και την ομοιότητα μεταξύ τους. Συζητήσαμε για αυτά και για τις

ασχολίες των κατοίκων των Κυκλάδων. Στο τέλος, φτιάξαμε τα δικά μας ειδύλια από πηλό. (Α.Α., 1^ο Μειονοτικό Δ.Σ. Κιμμερίων Ξάνθης, 4/8/2018)

Σε αυτό το μάθημα συζητήσαμε για το ότι οδεύουμε προς το τέλος των μαθητών και γύρω απ' το τι θα θέλαμε να παρουσιάσουμε ως τελικό προϊόν από τα θερινά μαθήματα. Πρότεινα στα παιδιά να φτιάξουμε ένα παιχνίδι ερωτήσεων γύρω από τις ενότητες τις ιστορίας με τις οποίες ασχοληθήκαμε στα μαθήματα, να φτιάξουμε δηλαδή κάρτες με ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής. Θυμηθήκαμε λοιπόν τις εποχές με τις οποίες ασχοληθήκαμε και τους κατά τόπους πολιτισμούς, καταλήγοντας σε 4 κατηγορίες: παλαιολιθική εποχή, νεολιθική εποχή, μινωικός πολιτισμός και μυκηναϊκός πολιτισμός. Χωριστήκαμε λοιπόν σε 4 ομάδες και κάθε ομάδα ανέλαβε από μια εποχή/πολιτισμό. Σε κάθε ομάδα μοίρασα και κάποιο υλικό το οποίο έπρεπε να μελετήσουν και να βγάλουν ερωτήσεις και απαντήσεις. Έτσι λοιπόν η ομάδα της παλαιολιθικής εποχής είχε στα χέρια της τα γραπτά των παιδιών της τάξης, τα οποία περιείχαν πληροφορίες που είχαμε καταγράψει στα πρώτα μαθήματα σχετικά με τις συνθήκες, τη διατροφή, την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της παλαιολιθικής εποχής. Η δεύτερη ομάδα είχε στα χέρια της πάλι γραπτά των παιδιών με πληροφορίες που είχαμε καταγράψει για τη ζωή των ανθρώπων της νεολιθικής εποχής, για το πού συνήθιζαν να χτίζουν τους οικισμούς τους, τι θα μας έλειπε αν ζούσαμε σε εκείνη την εποχή. Η τρίτη και η τέταρτη ομάδα είχαν κείμενα με πληροφορίες για τη ζωή των Μινωϊτών και των Μυκηναίων αντίστοιχα τα οποία είχαμε επεξεργαστεί στα προηγούμενα μαθήματα. Τα άτομα κάθε ομάδας έπρεπε να συνεργαστούν και να αντλήσουν πληροφορίες από το υλικό που τους δόθηκε ώστε να καταγράψουν ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής.

Το μάθημα πήγε καλά, τα παιδιά συνεργάστηκαν και κατάφεραν να φτιάξουν τις ερωτήσεις και τις απαντήσεις τους. Ορισμένα παιδιά δυσκολεύτηκαν στο να βγάλουν ερωτήσεις μέσα από τα κείμενα οπότε σε εκείνη την περίπτωση διαβάσαμε μαζί με την ομάδα το κείμενο και σημειώναμε τις σημαντικές πληροφορίες, προσπαθώντας να σκεφτούμε ποια ερώτηση θα μπορούσε να ζητάει τις συγκεκριμένες πληροφορίες ως απάντηση. Επίσης, ορισμένα παιδιά δυσκολεύτηκαν στο να βρουν εναλλακτικές (λάθος) απαντήσεις για τις ερωτήσεις που κατέγραφαν με αποτέλεσμα ορισμένες ερωτήσεις να είναι αρκετά εύκολες π.χ. τι δεν υπήρχε τη νεολιθική εποχή: α) ήλιος β) φεγγάρι γ) καλοριφέρ. Επίσης προέκυψε το φαινόμενο, κάποια άτομα της ίδιας ομάδας να καταγράφουν τις ίδιες ερωτήσεις και απαντήσεις. Κατά τ' άλλα η διαδικασία κύλησε ομαλά και βγήκαν πολλές και ενδιαφέρουσες ερωτήσεις, ενώ ήταν μια καλή ευκαιρία για επανάληψη σε όλα όσα διδαχθήκαμε στα θερινά μαθήματα. Επίσης όταν παίξαμε το παιχνίδι, τα παιδιά συμμετείχαν με ενθουσιασμό, καθώς ήθελαν να απαντήσουν σωστά σε όσο το δυνατόν περισσότερες ερωτήσεις» (Φ.Σ., 6/8/2018).

Αποτίμηση των θερινών μαθημάτων

Σε ό,τι αφορά την ποιότητα των θερινών μαθημάτων, τα πράγματα πήγαν πολύ καλά. Σε όλα τα σχολεία τα παιδιά καθοδηγούμενα από τις/τους εκπαιδευτικούς παράγγαγαν βιβλία, αφίσες, video. Στις περισσότερες περιπτώσεις συμμετείχαν με κέφι, σε μερικά σχολεία μάλιστα όπως, για παράδειγμα στον Κένταυρο και στο 1ο Κιμμερίων, υπήρξαν αρκετά παιδιά που συμμετείχαν στα μαθήματα ανελλιπώς. Στο 1ο Κιμμερίων οι εκπαιδευτικοί πήραν την πρωτοβουλία να καλέσουν τους γονείς στο τελευταίο μάθημα κάθε τμήματος και με χαρά διαπίστωσαν ότι ανταποκρίθηκαν οι μαμάδες όλων των παιδιών που φοιτούσαν συστηματικά. Συγκινητικό, αλλά και ενδεικτικό του καλού κλίματος που επικράτησε είναι το γεγονός ότι τα μικρά του νηπιαγωγείου έφυγαν την τελευταία μέρα από το σχολείο με κλάματα καθώς δεν ήθελαν να σταματήσουν τα μαθήματα.